

Eeva Ikonen

Tutkimus lähihoitajaopiskelijoiden tiedonhaun opetuksesta ammattioppilaitoskirjastoissa

Opinnäytetyö

Kevät 2013

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurialan yksikkö

Koulutusohjelma: Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijä: Eeva Ikonen

Työn nimi: Tutkimus lähihoitajaopiskelijoiden tiedonhaun opetuksesta ammattioppilaitoskirjastoissa

Ohjaaja: Ari Haasio

Vuosi: 2013 Sivumäärä: 38 Liitteiden lukumäärä: 1

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää sellaisten ammattioppilaitoskirjastojen tiedonhaun opetuksen käytäntöjä, jotka järjestävät sitä lähihoitajaopiskelijoille. Tarkoituksena oli myös selvittää olisiko ammattioppilaitoskirjastoilla halukkuutta yhteistyöhön tämän asian tiimoilta ja jos niin olisi, mitä yhteistyö voisi pitää sisällään.

Pohdin teoriassa tiedonhaun opetuksen hyviä käytäntöjä ja sitä miten juuri koulukirjastoissa niiden olemassa olo korostuu.

Käytin tutkimuksessa kvantitatiivista tutkimusmenetelmää ja kyselylomaketta. Kyselyn toteutin Googlen Drive-palvelulla. Kyselyn kohderyhmään kuuluivat sellaisten ammattioppilaitosten kirjastot, joiden oppilaitoksista valmistui lähihoitajia.

Tulosten perusteella yleisin ammattioppilaitoskirjastomuoto on tehdä työtä yksin yhdessä toimipisteessä. 70 % tiedonhaun opetus oli sidottuna opetussuunnitelmaan. Tiedonhaun opetus onkin siis tärkeä osakohde ammattioppilaitoksissa. Tärkeimmäksi tiedonhaun opetuskohteeksi nousi oma verkkokirjasto, mutta tietokannat Aleks ja Terveysportti seurasivat hyvin lähellä perässä.

Ammattioppilaitoskirjastojen yhteistyöryhmältä toivottaisiin verkostoitumista erityisesti tiedonhaun opetuksen rakenteen suunnittelun tiimoilta. Myös tiedonhaun opetuksen tehtäviä ja/tai esimerkkejä toivottiin erityisesti tärkeimpien tiedonhaun opetuskohteiden tiimoilta.

Avainsanat: ammattioppilaitokset: kirjastot, tiedonhaku, lähdekritiikki, medialukutaito

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Library and Information Services

Author: Eeva Ikonen

Title of thesis: Research of teaching information retrieval for practical nurses in vocational school libraries

Supervisor: Ari Haasio

Year: 2013   Number of pages: 38   Number of appendices: 1

The purpose of this thesis was to find out how in vocational institution libraries, where practical nurses are being taught, have organized their information retrieval. The purpose was also to find out if the vocational institution libraries would want to collaborate within the cause. And if so, how should it appear.

For the theoretical background I pondered upon the good methods to provide information retrieval. I also pondered how its existence is being emphasized within the vocational institution libraries.

For the methods I used a quantitative survey. I used Google Drive as the base of the survey. My target group consisted of the library personnel from the vocational institutions where students could graduate to be practical nurses.

Based on the results the most common way to work at a vocational institution library, is to work alone within the only office. 70 % of information retrieval was tied into syllabus. It proves how important subject information retrieval is within the field of vocational institution libraries. The most important target of the information retrieval was the own library database. Aleksis, the reference magazine article database as well as database called Terveysportti were almost as important.

The vocational institute libraries wish to have collaboration with each other especially with how the information retrieval should be organized. Libraries wish to collaborate also with creating tasks and examples for the most popular parts in the information retrieval.

Keywords: vocational institutions: libraries, information retrieval, source criticism, media literacy

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	5
Käytetyt termit ja lyhenteet	6
1 JOHDANTO	7
2 TUTKIMUKSEN TAUSTAA	8
3 KIRJASTOT KOULUISSA.....	10
3.1 Koulukirjastojen rooli oppilaitoksissa.....	10
3.2 Ammattioppilaitoskirjastot Suomessa.....	11
4 OPISKELIJOIDEN TIEDONHALLINTATAIDOT	13
4.1 Informaatiolukutaito.....	13
4.2 Lähdekritiikki	14
5 TIEDONHAUN OPETUS KOULUKIRJASTOISSA	16
5.1 Kirjastohenkilökunnan rooli tiedonhaun opetuksessa.....	17
5.2 Varsinaisen opetustilanteen suunnitteleminen	17
6 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TOTEUTUS	19
7 TULOKSET	22
7.1 Vastaajien perustiedot.....	22
7.2 Kirjastojen perustiedot.....	24
7.3 Tiedonhaun opetukseen liittyvät vastaukset.....	24
7.4 Ammattioppilaitoskirjastojen yhteistyöryhmäkyselyn tulokset	28
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	31
8.1 Tiedonhaun opetuksesta.....	31
8.2 Ammattioppilaitoskirjastojen yhteistyöryhmän hyödyllisyydestä.....	34
LÄHTEET	36
LIITTEET	39

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Syyt miksi lähihoitajaopiskelijoille ei järjestetä tiedonhaun opetusta ...	25
Kuvio 2. Tiedonhaun opetuksen järjestäjät.....	25
Kuvio 3. Tiedonhaun opetuksessa opettavien aihealueiden tärkeys.....	27
Kuvio 4. Kirjastojen verkostoitumisen halukkuus tiedonhaun opetusaineistoissa.	29
Kuvio 5. Yhteistyöväylien tärkeys	30
Taulukko 1. Lähihoitajia kouluttavien ammattioppilaitosten kirjastotiedot	20
Taulukko 2. Vastaajien ikäjakauma.....	22
Taulukko 3. Ammattioppilaitoskirjastoissa työskentelevien henkilöiden ammat- tinimikkeet.....	23
Taulukko 4. Opiskelijoiden määrän esiintyminen kuntien asukaslukuun verrattuna	23

Käytetyt termit ja lyhenteet

Koulukirjasto	Termiä käytetään yleisimmin kuvailtaessa ala- ja yläkoulujen ja/tai lukioiden omia kirjastoja.
Diginatiivi	Pääsääntöisesti 1980-luvun jälkeen syntyneitä lapsia ja nuoria, joilla on ollut mahdollisuus käyttää pienestä pitäen teknologisoituneen maailman apuvälineitä.

1 JOHDANTO

Suomessa on laaja ammattioppilaitosten verkko luomassa toisen asteen opiskelijoille mahdollisuuksia kouluttautua heitä kiinnostaviin ammatteihin. Monissa ammattioppilaitoksissa koulutustyöhön osallistuvat myös kirjastot.

Koska ammattioppilaitoksilla ei ole veloitteita järjestää opiskelijoilleen kirjastopalveluita, ei kaikilla lähihoitajaopintoja tarjoavilla oppilaitoksilla ole omaa kirjastoa. Jotkut ammattioppilaitokset hankkivat kirjastopalvelunsa korkeakoulukirjastoilta, mutta niitäkin oppilaitoksia löytyy, joissa ei ole kirjastoa ollenkaan. Halusin tältä pohjalta selvittää sitä, minkälaisia kirjastoja tämän työn kohderyhmäoppilaitoksista löytyi. Huomio kiinnittyi erityisesti toimipisteiden lukumäärään, henkilökunnan lukumäärään ja ammattinimikkeisiin.

Tutkimuksen tavoitteena oli erityisesti selvittää, miten ammattioppilaitoskirjastoissa hoidetaan lähihoitajaopiskelijoiden tiedonhaun opetusta: kuka sitä järjestää, kuinka se kestää ja mitä aihealueita opetuksessa esitellään. Käsittelen teorian kautta taustatietoja ja hyviä käytäntöjä siitä, miten tiedonhaun opetusta tulisi oppilaitoksissa järjestää, jotta opiskelijat saavat siitä parhaan mahdollisen hyödyn. Keskityn enimmäkseen siihen, miten tiedonhaun taidot muovaavat meistä ihmisinä parempia kansalaisia. En siis varsinaisesti keskity siihen, kuinka käytännössä tiedonhaun opetuksen tilanne tulisi luoda enkä käsittele opetuksen sisällöllistä puolta kuten, sitä miten hakulausekkeet tulisi muodostaa tai sitä, miten erilaiset hakumootorit toimivat. Opinnäytetyö ei siis tarjoa valmiita ratkaisuja siihen, miten tiedonhaun opetus käytännössä tulisi järjestää. Sen sijaan keskityn tutkimuksen teorialatasolla niihin syihin, miksi tiedonhaun opetuksen järjestäminen on tärkeää ja minkälaiden kokoonpanojen kanssa sitä kannattaisi tehdä.

Kyselytutkimuksen avulla olen selvittänyt tiedonhaun opetuksesta ja sen järjestämisestä kuin myös vastaajien yhteistyöinnokkuudesta Ammattioppilaitoskirjastojen yhteistyöryhmän kanssa. Kyselyn tulokset löytyvät kappaleesta 7.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTAA

Carita Kiili (2012, 60) on tutkinut väitöskirjassaan Online reading as an individual and social practice lukiolaisten tiedonhaun osaamista sekä opiskelijoiden käyttämiä menetelmiä niin tiedonhankinnassa kuin lähteiden arvioimisessa. Tutkimuksensa pohjalta hän löysi viisi eri ryhmää siitä, miten opiskelijat jakaantuvat tiedon arvioimisen ja lukemisen suhteen:

- lukijat, jotka arvioivat monipuolisesti tietoa
- lukijat, jotka keskittyvät relevanssiin arviointiin
- lukijat, jotka arvioivat tietoa suppeasti
- disorientoituneet lukijat
- lukijat, jotka suhtautuvat tietoon kriitikittömästi

Tutkimuksessa (2012, 18-36) selvisi myös, että opiskelijat arvioivat useammin tiedon relevanttisuutta kuin sitä, onko tieto uskottavaa. Osa opiskelijoista ei myöskään osannut arvioida tietoa ollenkaan ja ne opiskelijat, jotka luottivat kriitikittömästi oppikirjoihin, luottivat liian helposti myös internetissä esitettävään tietoon. Kun opiskelijat arvioivat tietoa ja sen lähteitä, he keskittyivät tarkastelemaan verkkosivun julkaisijaa, kirjoittajaa tai haastateltavaa kohdetta.

Tutkimuksen avulla (2012, 43-44) selvisi, että opiskelijat tarvitsevat tukea löytääkseen relevantin tiedon tehokkaasti. Opiskelijoille tulee siksi opettaa haun systemaattista suunnittelua ja auttaa heitä ajattelemaan asiansanoin asian syvempää sisällöllistä merkitystä. Erityisesti hakulausekkeiden suunnittelu tuotti opiskelijoille hankaluuksia. Silloin kun hakulausekkeen muodostamisen vaikeus hidastaa tiedonhaunprosessia, se voi kokonaan estää mahdollisuuden tutustua sisällöllisesti haettavaan tietoon. Hankaluudet, joita tutkimuksessa ilmeni, liittyivät hakulausekkeiden muodostamiseen, erilaisten hakupalveluiden käytön ymmärtämiseen, tulosten analysointiin sekä hakutoimintojen säännöstelyyn.

Kiili (2012, 55) korostaa tutkimuksensa tuloksissa sitä, että vaikka opiskelijat ovatkin syntyjään diginatiiveja ja käyttävät monipuolisesti verkon erilaisia välineitä, ei tulisi tuudittautua siihen, että he osaisivat myös tehdä tiedonhakua. Opettajien ei tulisi tehdä johtopäätöksiä siltä pohjalta vaan haastaa opiskelijoita suoriutumaan

monimuotoisista hauista, tarkastelemaan tietoa kriittisesti ja yhdistelemään usean eri tiedonlähteiden tuottamia hakuvastauksia.

3 KIRJASTOT KOULUISSA

Koulukirjastojen tarkoitus on olla opiskelijoiden ja henkilökunnan tukena tuomassa eri medioita heidän saatavilleen (Hell 2008, 7-9). Koulukirjaston tulisi myös olla opetuksessa mukana, jotta pystyisi olemaan opettajien tukena silloin, kun he omalla toiminnallaan tukevat ja suorittavat koulun varsinaista tehtävää. Tiedonlähteiden ja toiminnan tukemisen lisäksi koulukirjasto on myös kohtaamispaikka ja tila, jonne kuka tahansa voi tulla iästä tai taustasta riippumatta.

Koulukirjastojen olemassa oloa tukee erilaisten lakien asettamat pykälät. Perusopetuslain pykälä 47 (21.8.1998/628) määrittää, että ”perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa”. Myös Unescon koulukirjastojulistus (2001, 8-11) tunnustaa koulukirjaston yhtenä kasvatusprosessin osana ja sijoittaa koulukirjastot paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten viranomaisten vastuulle ja erityislakien ja -ohjelmien tuettavaksi. Unescon koulukirjastojulistus myös edellyttää koulukirjastoja tukemaan koulujen koulutustavoitteita, kasvattamaan opiskelijoiden halua lukea ja tarjoamaan mahdollisuus päästä niin kansallisten kuin ulkomaalaisten resurssien äärelle (Hell 2008, 7-8). Koulukirjaston tulisi myös omalta osaltaan järjestää aktiviteetteja, jotka edistävät kulttuurillista ja sosiaalista tietoutta sekä vaikuttaa koulun tavoitteisiin ja mielipidevapautteen tarjoamalla erilaisille tiedonlähteille reitin.

3.1 Koulukirjastojen rooli oppilaitoksissa

Koulukirjastojen varsinainen rooli on kolmiosainen (Sinko 2005, 21). Tarkoitus on opettaa tiedonhallintataitoja, herättää innostusta lukemiseen sekä tukea koulun yhteisöllistä ilmapiiriä. Kurttila-Materon (2005, 53) mukaan koulukirjastot eroavat kaupunginkirjastoista siten, että koulukirjaston velvollisuutena on hankkia opetussuunnitelmaan perustuvat ajantasaiset, monipuoliset ja -muotoiset aineistot. Aineiston ja teknologian tulee myös olla sellaista, joka tukee ja kehittää opiskelijan kasvua yhteiskunnan kansalaisena.

Koulukirjastonhoitajan työnkuvaan kuuluu hoitaa kokoelmaa koulun tarpeiden linjauksessa ja toimia yhdyshenkilönä koulun ja kirjaston välillä (Hirvimäki 2005, 67-

68). Koulukirjastonhoitajan tulee tehdä yhteistyötä niin opiskelijoiden kuin opettajien kanssa ja järjestää myös molemmille ryhmille kirjastonkäytönopetusta sekä opetusta tiedonhallintataidoista. Yhteistyö opettajien kanssa on tärkeää, koska juuri sen avulla edistetään kirjastonkäyttökulttuurin muodostumista kouluun.

Kirjaston ja koulun yhteistyö luo hyviä suhteita ja käytäntöjä koulun ilmapiiriin. Kirjastojen tulee tietää opetussuunnitelmien sisällöistä samoin kuin koulun siitä, mitä kirjasto voi tarjota (Sallmén 2009, 13.) Koulun ilmapiirillä on suuri merkitys myös siinä, osataanko koulukirjaston potentiaali hyödyntää täydellä voimalla (Folkesson 2004, 110-111). Kun osapuolet tietävät enemmän toistensa töistä, voidaan helpommin luoda avoimia kontakteja ja saavuttaa onnistuneita yhteistyökokemuksia.

3.2 Ammattioppilaitoskirjastot Suomessa

Toisin kuin Perusopetuslaki (21.8.1998/628) ja Unescon koulukirjastojulistus (2001) tahoillaan huolehtivat koulukirjastojen merkityksestä oppilaitoksissa, ei Ammatillisen koulutuksen laki (21.8.1998/630) kerro mitään kirjastopalveluiden järjestämisestä. Täten on jokaisen ammattikoulun päätettävissä se järjestetäänkö kirjastopalveluita ollenkaan oppilaitoksen henkilökunnalle ja opiskelijoille. Tältä pohjalta kun toiminta ei ole järjestäytyntä eikä sitä tueta lakien avulla, on mahdollista sanoa kuinka paljon ammattioppilaitoskirjastoja oikeastaan on ja kuinka tasapuolisesti opiskelijoilla on mahdollista saada tiedonhaun opetusta opiskeluaikanaan joko kirjaston tai koulun muun toimitsijoiden kautta. Taustatietoa ei ole kerätty siitäkään kuinka ammattimaisesti kirjastopalvelua ammattioppilaitoksissa järjestetään. Eräs tutkimukseeni osallistuneista kommentoikin omaa osaamistaan näin: ”En ole oikea ihminen tähän kyselyyn vastaamaan, siksi vastaukset on outoja. Miulla ei ole minkäänlaista koulutusta kirjaston hoitoon. Täällä mie vaan pyöritän tätä jotenkuten kuitenkin.”

Vuonna 2008 perustettiin Ammattioppilaitoskirjastojen yhteistyöryhmä [viitattu 19.5.2013] kokoamaan ammattioppilaitoskirjastoja yhteen. Yhteistyöryhmän tarkoituksena onkin vahvistaa kyseisten kirjastojen asemaa niin omien oppilaitosten sisällä kuin myös koko ammatillisen koulutuksen kentällä.

Tällä hetkellä yhteistyöryhmä toimii Ammattiosaamisen kehittämissyhteistyksen AMKE:n alaisuudessa. AMKE:n tavoitteena on kehittää ammatillista koulutusta ja se kokoaa yhteen kaikki Suomen ammatillisen koulutuksen järjestäjät. Siitä huolimatta, että Ammattioppilaitoskirjastojen yhteistyöryhmällä on tausta AMKE:n alaisuudessa, ei se tarkoita sitä, että kaikki ammattioppilaitoskirjastot olisivat tietoisia yhteistyöryhmän olemassa olosta. Ammattioppilaitoskirjastojen yhteistyöryhmä tiedottaa AMKE-kanavan lisäksi asioistaan myös Kirjastot.fi-foorumilla, mutta aina on mahdollista, että tiedotuskanavista huolimatta osa ammattioppilaitoskirjastoista ei tavoita kyseistä tietoa.

Haasteelliseksi työn ammattioppilaitoskirjastoissa tekee se, että monissa kirjastoissa työskennellään yksin (Ögland 2004, 125). Yksinään on haasteellista suunnitella toimintaa ja saada koulun johtoa ymmärtämään kirjaston arvokkuutta koulun muun pedagogisen roolin rinnalla. Yksinään ei myöskään välttämättä ehdi tutustua muuhun toimintaan oman työpisteensä ulkopuolella. Eräs kyselyyn vastanneista kommentoi: ”nuo sosiaaliset mediat saavat aluksi innostumaan, mutta käytännössä työaikana ei ole aikaa käydä lukemassa ja kirjoittamassa facebookiin, blogeihin ja keskustelupalstoihin. Iltaisin kotona on muutakin tekemistä. Periaatteessa ne ovat kyllä hyödyllisiä niille, joilla on aikaa sellaiseen.”

4 OPISKELIJOIDEN TIEDONHALLINTATAIDOT

Tiedonhallintataidot luovat koko oppimisen perustan (Sinko 2005, 20-21). Oppimisen perustan laadintaa tukevat ajan tasalla olevat oppimisympäristöt ja ajanmukaisesti varustellut koulukirjastot.

Salosen (2005, 142) mukaan tiedonhallintataidot koostuvat tiedon tarpeesta, tiedon etsimisestä, tarpeellisen tiedon valitsemisesta ja muokkaamisesta esityskuntoon sekä koko prosessin arvioimisesta. Sallméninkin (2009, 16-17) mukaan sellainen ihminen, joka on tiedonhallintataitoinen, osaa ilmaista tiedontarpeensa sekä etsiä tietoa tuloksellisesti, arvioida löytämäänsä tietoa ja sen lähteitä ja lopulta käyttää tietoa omia tarpeitansa vastaavasti. Tiedon etsiminen, löytäminen, rajaaminen ja arvioiminen onkin monimuotoinen taito, joka vaatii kykyä ja valmiutta erilaisissa osa-alueissa (Enochsson 2004, 71-72). Osa-alueista on tarkoitus kuitenkin työstää kokonaisuus, joka kantaa läpi elämän.

4.1 Informaatiolukutaito

Kurttila-Matero (2005, 53-54) sijoittaa informaatiolukutaidon opettamisen yhdeksi tärkeimmistä koulukirjaston tehtävistä. Hänen mukaansa koulukirjastojen tulisi pitää huoli siitä, että opiskelijoiden informaatiolukutaito kehittyy tiedon kaikkien erilaisten muotojen yhteydessä.

Asikaisen (2009, 28-31) mukaan informaatiolukutaito pitää sisällään kyvyn määrittää tutkimusongelman, tunnistaa tiedonlähteet ja rajata tiedontarpeen. Informaatiolukutaitoon kuuluu myös oikeiden hakustrategioiden valinta ja useiden erilaisten lähteiden tarkastelu. Lähteitä tulee osata myös arvioida sekä käyttää omiin tarkoituksiin. Informaatiolukutaitoa on myös kyky ymmärtää eettiset ja oikeudelliset periaatteet tiedonhankinnan yhteydessä. Informaatiolukutaito on yksi tärkeimmistä lukutaidon muodoista nykypäivänä. Se auttaa hallitsemaan alati kasvavaa informaatiotulvaa ja tarkastelemaan informaatiolähteiden tuloksia kriittisesti.

Sormusen ja Poikelan (2008, 21-22) mukaan informaatiolukutaidon opetus kouluissa on suhteellisen hajanaista. Sitä on kuitenkin vahvistettu luomalla esimerkiksi

pedagogisen informaation virkoja kaupunginkirjastoihin, ajatuksena toimimaan yhteistyöhenkilönä kyseisen kirjaston ja peruskoulujen välillä. Informaatiolukutaidon opetus jakaantuukin kirjastohenkilökunnan ja opettajien kesken. Näiden ammattikuntien edustajilla on jokseenkin erilainen ote siihen miten opetus käytännössä suoritetaan. Opettajilla on pedagoginen tausta sekä omaan opetettavaan alaan liittyvä informaatio samoin kuin puolestaan kirjastohenkilökunnalla laajempi tiedonhankinnan pohja ja kyky. Molemmat osapuolet saattavat kuitenkin ikään kuin sokeutua omasta osaamisestaan ja siten opettajat saattavat uskoa, että opiskelijat oppivat itsekseen tiedonhallintataidot, kun puolestaan sellainen kirjastohenkilökunta, jotka eivät ole kirjastopedagogiikkoja, saattavat keskittyä liikaa tiedonhaun tekniisiin puoliin.

4.2 Lähdekritiikki

Lähdekritiikki kuuluu osana informaatiolukutaitoon, mutta sen tärkeyden vuoksi haluan nostaa aiheen toiseksi kokonaisuudeksi tiedonhallintataitojen alapuolelle. Flööginkin (2004, 88) mukaan lähdekritiikillinen ajattelutapa on tärkeä opetuskohde ja parhaiten sen sisäistäminen onnistuu, kun erilaiset harjoitukset tuovat asian tutuksi.

Ihmisen kyky käsitellä tietoa on rajallista (Poikela 2008, 62). Tietoa tulee joka suunnasta ja infoähkyn saavuttaminen alkaa olla arkipäivää. Jotta pystyy tunnistamaan tiedon olemassaolon, vaaditaan monimuotoista lukutaitoa, jonka avulla luetaan tekstiä, ihmisiä ja työkaluita. Plagioinnin mahdollistaa heikot tiedonhankinnan ja -käytön valmiudet (Sormunen & Poikela 2008, 10). Vaikeuksia kohdataan helposti siinä, miten arvioidaan löydettyä tietoa. Kiilin (2008, 85, 232-233) mukaan lähteiden analysoiminen onkin tärkeää, vaikkakin se on joillekin opiskelijoille erityisen hankalaa. Osa opiskelijoista suhtautuu verkkolähteisiin samalla tavalla kuin oppikirjoihin. Oppikirjojen sisältö on helppo mieltää todenmukaiseksi ja täsmälliseksi, kun taas verkkosivuihin ei päde samat säännöt. Verkkosivuja arvioidaan esimerkiksi julkaisijan asiantuntijuuden ja kirjoittajan tavoitteiden tutkimisen avulla. Myös vastaavanlaisten tiedonlähteiden vertailu voi kertoa, onko tiedonlähde asiallinen ja ajantasainen. Verkkosivuja voidaan arvioida myös ennako-

odotuksiin, suositukseen tai kokemukseen pohjautuen tai varsinaisesti sisällöllisesti tarkastellen silloin, kun se pohjautuu opiskelijan aikaisempaan tietoon. Enochsso-
nin (2004, 79-80) mukaan viranomaislähteet, järjestäytyneet yhdistykset, muut
organisaatiot ja kirjastot ovat luotettavan tiedon lähteitä.

5 TIEDONHAUN OPETUS AMMATTIOPPILAITOSKIRJASTOISSA

Moni opiskelija osaa käyttää Googlea yksinkertaisten hakujen yhteydessä ja surfata sosiaalisessa mediassa täysin ilman ongelmia (Flöög 2004, 92-93). Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opiskelijat olisivat erityisen taitavia löytämään laadukasta ja paikkaansa pitävää tietoa. Luottamus omaan pätevyYTEEN aiheuttaa kuitenkin Kiilin (2008, 228) mukaan sen, etteivät opiskelijat ole kovin halukkaita opiskelemaan informaatiolukutaitoon liittyviä taitoja. Jotta kirjasto saavuttaa arvostuksen tiedonhaunopettamisessa, tulee sen henkilökunnan adaptoida didaktinen lähestymistapa opetuksen järjestämiseen (Torrás & Pemmer Sætre 2008, 2-9). On myös tärkeää, että koko koululaitos ymmärtää kirjastosta saatavan potentiaalin ja on tietoinen sen tarjoamasta koulutuksesta. Näin kirjaston tehtäväksi muodostuu opiskelijoiden tiedonhakutaitojen parantaminen siten, että heistä tulee itsenäisiä tiedonhakijoita, -tuottajia ja -käyttäjiä.

Opetuksen suunnittelussa tulee ottaa huomioon opiskelijoiden taito, edeltävä tietotaso ja motivaatio (Torrás & Pemmer Sætre 2008, 35-45). Myös ajoituksella on tärkeä rooli eikä kaikkea tietoa kannata yrittää opettaa yhdellä kertaa. Opetustilanteet voivat olla sitä hyödyllisempiä mitä paremmin ne saadaan sidottua oikeisiin opiskelutilanteisiin. Jos opetus jää pintapuoliseksi raapaisuksi tai muuten sekavalaiseksi kokonaisuudeksi, on vaarana se, että opiskelija hylkää kaiken oppimansa ja uskoo, että esimerkiksi Googlesta saadut hakutulokset ja Wikipedian artikkelit ovat huomattavasti luotettavampia tiedonhaun lähteitä kuin opetuksessa tarjotut tiedonhaun kohteet. LaGuardin ja Okan (2000, 60) mukaan onkin tutkittu, että vain noin 5 % opiskelutuokion sisällöstä jää opiskelijan mieleen. Parhain opetus keskittyy siis kerralla vain muutamiin asioihin, joita vahvistetaan pitkin opetustuokion kulkua. Eräs kyselyyni vastannut kommentoi: "Tiedonhaun opetuksesta yleensä: Aikaa on aivan liian vähän käsiteltävään aineistoon nähden, nuorilla kun on vielä kirjastonkäytön perusteetkin muutamilla "hukassa". Aikuisryhmissä on vähän eri asia, mutta silti uutta asiaa tulee yht' äkkiä aivan liian paljon."

5.1 Kirjastohenkilökunnan rooli tiedonhaun opetuksessa

Kirjaston roolin tarkoituksena on nostaa opetuksen laatua (Flöög 2004, 93-95). Tarkoitus ei ole opettaa opiskelijoita etsimään vain tietoa vaan antaa opiskelijoille mahdollisuus löytää sellaista tietoa, josta he voisivat oppia jotakin. Torras ja Pemmer Sætren (2008, 24) mukaan kaikilla kirjastonhoitajille ei kuitenkaan ole pedagogista koulutusta tai muutenkaan parhaimpia kykyjä toimia opetustilanteissa. Limberg, Hultgren ja Jarnevingkin (2002, 132-133) toteavat, että kirjastohenkilökunta keskittyy usein tiedonhaunprosessiin, joka on heidän oman ammattinsa kannalta heille tuttua. Olisi kuitenkin tärkeää herättää opiskelijan sisäinen motivaatio (Stigmar 2004, 63-64). Parhain hyöty saavutetaankin, kun opiskelija ymmärtää, että asiasta on jotakin hyötyä hänelle itselleen.

Koulukirjastojen on helppo suunnitella opetusta yhdessä koulun johdon ja opettajien kanssa (Flöög 2004, 87-92). Niin opettajilla kuin kirjastohenkilökunnallakin on oma ammattiosaamisensa ja niiden osa-alueiden yhdistäminen hyödyttää opiskelijoita. Yhteistyön luominen ei välttämättä ole kuitenkaan helppoa, kun astutaan rajojen toiselle puolelle ja yritetään hyötyä molempien puolten osaamisesta (Folkeson 2004, 101-113). Molemmilla osapuolilla on kuitenkin omat koulutustaustansa sekä kokemuksensa. Kirjastohenkilökunnalla on taito mm. hankkia tietoa, järjestää sitä ja navigoida massiivisen tiedon ympäristössä etsien juuri tilanteeseen sopivaa tietoa. Opettajalla on puolestaan kyky ymmärtää erilaisia opetustilanteita ja tuottaa erilaisille opiskelijoille sopivia opetustilanteita. Onnistuessaan yhteistyö auttaa toista ja helpottaa toisen työtä. Opettaja voi keskittyä pedagogiseen puoleen kirjaston huolehtiessa oman kykynsä toteutumisesta.

5.2 Varsinaisen opetustilanteen suunnitleminen

Tiedonhaun taito on edellytys ja perusasia, jota tulee opettaa opiskelijoille heti opintojen alussa (Rimsten 2009, 47-48). Informaatiokompetenssin kehitys on puolestaan sitten se, mihin kiinnitetään huomiota jatkossa. Prosessin tulisi kestää koko opintojen ajan ja se mahdollistaakin sen, että informaatiosta tulee taito siinä kohtaa, kun se integroituu johonkin sellaiseen asiaan, jonka opiskelija jo tietää. Opetuksesta tulisi olla jonkinlainen suunnitelma, jonka avulla pystyttäisiin seura-

maan ja arvioimaan prosessin kehittymistä. Suunnitelma vaatii keskustelua opettajan ja kirjastohenkilökunnan välille, eli yhteistyön merkitys jälleen korostuu.

Hanssonin (2009, 169) mukaan tiedonhaun opetuksen tarkoitus ei ole antaa opiskelijoille valmiita vastauksia vaan opettaa heitä tunnistamaan tiedontarpeensa ja auttaa muodostamaan hakulausekkeita ja valitsemaan sopivimmat tiedonlähteet.

Limbergin ym. (2002, 51-83) mukaan lapsilla on vaikeuksia muodostaa hakulausekkeita. Käytetty terminologia ei välttämättä tunnu tutulta ja erityisesti kirjastojärjestelmät on tehty pääsääntöisesti aikuisia varten. Oikeiden asiasanojen muodostaminen voi olla aikuisillekin haasteellista. Asiasanoja voi olla helpompi tunnistaa valmiista esimerkeistä kuin itse oikeita muotoja keksien. Mitä oudommasta aihekokonaisuudesta on kyse, sitä enemmän tarvitaan apua sopivien hakutermin löytämiseksi. Käytön avulla opitaan kuitenkin käyttämään monikkomuotoja hakutermeissä ja miettimään mahdollisia synonyymeja, jos hakuosumia ei näytä tulevan tai ne eivät ole riittäviä. Tiedonhaun hakutulosten ymmärtäminen on myös sitä helpompaa, mitä enemmän opiskelijalla on aiheesta taustatietoa. Jos opiskelija ei tunne aihetta, on hänen vaikeampaa suhtautua kriittisesti löydettyyn tietoon. Flööggin (2004, 86-87) mukaan kannattaakin kohdentaa opetusta erilaisille opiskelijaryhmille siten, että opiskelijat saavat tilaisuudesta parhaan mahdollisen hyödyn. Mitä konkreettisemmaksi suunnitelma muodostuu, sitä helpompaa on arvioida, pystytäänkö saavuttamaan haluttuja asioita niin lyhyt- kuin pitkäaikaisellakin aikavälillä.

LaGurdian ja Okan (2000, 35-46) mukaan varsinainen opetuksen suunnittelu alkaa opetustyyliin ja -tekniikoihin tutustumisella. Toisten järjestämiin koulutuksiin kannattaa myös hakeutua ja jos vain on mahdollista, opetustilanne kannattaa järjestää jonkun toisen kanssa yhdessä. Varsinaiselle opetustilanteelle kannattaa suunnitella raamit, joita sitten hienosäädetään opetuskokemuksen karttuessa.

6 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TOTEUTUS

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää yksityiskohtia ammattioppilaitoskirjastojen lähihoitajaopiskelijoille suunnatusta tiedonhaun opetuksesta. Tarkoitus oli esimerkiksi tutkia näiden ammattioppilaitoskirjastojen yhtäläisyyksiä ja eroja siinä, mitä tiedonhaun opetustuokio pitää sisällään, kauanko se kestää ja kuka opetuksen järjestää. Tiedonhaun opetuksen lisäksi halusin selvittää sitä, halutaanko ammattioppilaitoskirjastokentällä tehdä yhteistyötä muiden kirjastojen kanssa ja jos, niin millaisia yhteistyön muotoja pidettäisiin arvossa.

Käytin suurimmassa osassa kysymyksistä analyysin menetelmänä Likertin asteikkoa, jonka avulla selvitetään tutkittavien henkilöiden mielipiteitä sen mukaan miten he kokevat erilaisten väitteiden kohtaavan omat mielipiteensä asteikolla 1-5 (1= Ei lainkaan, 5= Erittäin paljon).

Valitsemani tutkimusmenetelmä tähän aiheeseen oli kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä. Tähtisen, Laakkosen ja Brobergin (2011, 20-21) mukaan kvantitatiivisen tutkimuksen tarkoitus on tutkia kohdetta erilaisten mitattavien määreiden mukaan. Näitä vastauksia kerätään kohderyhmältä esimerkiksi haastatteluiden ja kyselylomakkeiden avulla. Alun perin tarkoitukseni oli toteuttaa kysely Webropolin avulla, mutta teknisten ja aikataulullisten ongelmien vuoksi jouduin toteuttamaan kyselyn Googlen tarjoamalla ilmaisella Drive-palvelulla. Drive tarjoaa kyselyn luomisvaiheessa samantyyllisiä osakohteita kuten Webropol. Webropolin ja Driven ero näkyy kuitenkin siinä vaiheessa, kun tuloksia on tarkoitus tulkita. Drive tarjoaa tulokset yksinkertaisessa taulukkomuodossa sekä piirakka- tai pylväsdiagrammeina. Ristiintaulukoinnin mahdollisuuksia Driven peruspalvelussa ei ole tuettuna, joten käsittelin osaa tuloksista Microsoft Officen Excelin avulla, jonne tutkimustulokset voitiin suoraan viedä Driven avulla. Käytännössä Drive toimii kuitenkin siten, että kysely sijaitsee verkossa Google-tunnuksen alaisuudessa. Kyselyä voi lähettää linkkinä vastaanottajille, joko suoraan Drive-palvelun kautta tai kopioimalla linkin esimerkiksi sähköpostiin. Itse lähetin linkit sähköpostitse vastaanottajille saatekirjeen kanssa.

Ammattioppilaitokset	Kpl
Koulut, jotka tarjoavat kirjastopalveluita	24
Koulut, jotka eivät tarjoa kirjastopalveluita	2
Koulut, jotka tarjoavat kirjastopalvelunsa amk-kirjastojen kautta	6
Koulut, joiden kirjastopalveluista ei ole selvyyttä	20

Taulukko 1. Lähihoitajia kouluttavien ammattioppilaitosten kirjastotiedot

Selvitin Koulutusnetin verkkosivuston avulla, mitkä ammattioppilaitokset järjestävät lähihoitajille koulutusta. Sen jälkeen tutkin oppilaitosten omilta verkkosivuilta, järjestävätkö he kirjastopalveluita opiskelijoilleen. Esitän taulukossa 1. näitä selvitystyöstäni saamiani ammattioppilaitosten kirjastotietoja.

Kahden oppilaitoksen nettisivuilla olevasta informaatiosta paljastui se, ettei heillä ollut kirjastoa ollenkaan. Näihin kirjastottomiin oppilaitoksiin en ottanut yhteyttä, koska tarkoituksena oli ensisijaisesti keskittyä siihen miten tiedonhaun opetus järjestetään kouluissa eikä siihen miksi kyseisissä kouluissa ei järjestetä kirjastopalveluita ollenkaan. Niihin kouluhin, joiden sivuilla ei ollut kirjastopalveluista minäänlaista mainintaa, lähetin kyselyn yleiseen sähköpostiosoitteeseen toivoen, että se ohjataan mahdollisille oikeille henkilöille. Jos verkkosivuilla oli maininta kirjastosta, lähetin kyselyn suoraan kyseisen kirjaston sähköpostiosoitteeseen tai sähköpostiosoitteen puuttuessa selvitin henkilökunnan nimet ja lähetin kyselyn suoraan heille. Lähetin kyselyn myös sellaisille ammattikorkeakoulukirjastoille, jotka tarjoavat palvelujaan ammattioppilaitoskirjastojen opiskelijoille ja henkilökunnalle.

Lähetin kyselyn yhteensä 50 vastaanottajalle ja heillä oli mahdollista vastata kyselyyn aikavälillä 8.-19.5.2013. Vastauksia kyselyyn sain yhteensä 23 kappaletta. Koska vastausten määrä jäi näin pieneksi, se ei voi edustaa kattavasti tutkimukseeni kohderyhmää. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa olisi tarkoitus tarkastella vastustuloksia siten, että sen pohjalta voitaisiin tehdä syväluotaavia päätelmiä (Tähtinen ym. 2011, 13). Tältä pohjalta tarkastellen saamani vastausten määrä ei riitä

siihen, että niistä voitaisiin esittää yleispäteviä päätelmiä. Näin pienellä tutkimusmäärällä mahdollisuus tulosten vinoutumiin on suuri.

7 TULOKSET

Lomakekyselyssä oli yhteensä 20 kysymystä. Jokaista kysymystä ei kuitenkaan ole kohdennettu kaikille vastaajille vaan vastauksia rajaa kysymys ”Järjestääkö kirjastonne tiedonhaunopetusta lähihoitajille?”. Sellaiset kirjastot, jotka järjestivät tiedonhaunopetusta lähihoitajille, vastasivat yhteensä 20 kysymykseen, kun puolestaan negatiivisen vastauksen antaneet vain 15 kysymykseen.

7.1 Vastaajien perustiedot

Vastaajista naisia oli 22 (96 %) ja miehiä yksi (4 %). Taulukon 2. pohjalta näkee, että vastanneiden ikäjakauma asettui välille 26–70, josta ikäryhmä 41–45 oli eniten edustettuna. Toiseksi ja kolmanneksi eniten vastaajia löytyi ikäryhmistä 51–55 ja 56–60.

Ikä	Lukumäärä
26-30	2
31-35	1
36-40	2
41-45	5
46-50	1
51-55	4
56-60	4
61-65	2
66-70	2

Taulukko 2. Vastaajien ikäjakauma

Taulukon 3. avulla nähdään, että vastaajista suurin osa työskenteli informaation ammattinimikkeellä (29 %). Seuraava lähes yhtä suuri ryhmä olivat tietopalvelusih-teerit (25 %). Suurin osa henkilöstöstä toimi työssään jonkinlaisen kirjastonimikkeen alla, mutta vastaajista löytyi myös yksi opintosihteerin ja jo eläkkeelle jäänyt lehtori, joka työskenteli kirjastossa kirjastoavustajana.

Ammattinimike	Kpl.
Kirjastovirkailija	2
Kirjastonhoitaja	2
Informaatikko	7
Tietopalvelusihteeri	6
Tietopalvelupäällikkö	1
Palvelusihteeri	2
Opintosihteeri / kirjastovastaava	1
Lehtori (eläkk.) / kirjastovastaava	1
Pedagoginen informaatikko	1

Taulukko 3. Ammattioppilaitoskirjastoissa työskentelevien henkilöiden ammattinimikkeet

Vertailu oppilaitosten sijainnista ja opiskelijamäärästä	Oppilaitos sijaitsee:					
	100 001-150 000 asukkaan kunnassa	150 001-200 000 asukkaan kunnassa	50 0001-100 000 asukkaan kunnassa	alle 50 000 asukkaan kunnassa	yli 200 000 asukkaan kunnassa	Kaikki yhteensä
1001-2000			2	2		4
2001-3000			1		1	2
3001-4000				1		1
alle 1000		2	2	7		11
yli 4000	2		1		2	5
Kaikki yhteensä	2	2	6	10	3	23

Taulukko 4. Opiskelijoiden määrän esiintyminen kuntien asukasluvuun verrattuna

Taulukon 4. avulla vertailen opiskelijamääriä oppilaitosten sijaintiin nähden. Kirjastoista 43 % sijaitsi alle 50 000 asukkaan kunnissa. Seitsemässä tähän ryhmittävään kuuluvassa kirjastossa myös koko oppilaitoksen opiskelijamäärä oli alle 1000 opiskelijaa. 26 % kirjastoista sijaitsi 50 000–100 000 asukkaan kunnassa, 9 % 100 001–150 000 ja 9 % 150 001–200 000 asukkaan kunnissa. Vähiten vastauksia kertyi yli 200 000 asukkaan kunnista (3 kpl, 13 %).

7.2 Kirjastojen perustiedot

Yleisintä oppilaitoskirjastoille on, että toimintaa on vain yhdessä toimipisteessä (13 kpl, 57 %). Kahden tai kolmen toimipisteen kirjastoja oli neljä kappaletta (17 %). Näiden lisäksi vastaajista nousi esiin yksi neljän käsikirjaston kokonaisuus, yksi viiden toimipisteen kirjasto, yksi kahdeksan toimipisteen ja neljän mediateekin kirjasto, sekä yksi kirjasto, jonka ammattiopistolla on yksi toimipiste, mutta kirjastoa hoitavalla ammattikorkeakoulukirjastolla toimipisteitä on viisi kappaletta muuallakin.

Kirjasto toimii yleisimmin yhden henkilön voimalla (10 kpl, 43 %). 2–4:n henkilön kirjastoja oli yhteensä viisi kappaletta (22 %). Vähiten edustettuna oli 5–7:n henkilöstön kirjastot (1 kpl, 4 %), mutta erittäin lähellä prosentuaalisesti liikkuvat myös 8–10 henkilöstön kirjastot (2 kpl, 9 %). Myös puolikkaita työvuosia löytyi yhdestä 2,5:n henkilöstön kirjastosta, kuin myös yhdestä 3,5:n henkilöstön kirjastosta. Yksi vastaajakirjastoista teki myös yhteistyötä ammattikorkeakoulukirjaston kanssa. Tällöin ammattioppilaitoksessa työskenteli yksi henkilö, mutta ammattikorkeakoulun muista toimipisteistä löytyi kuusi muutakin työntekijää. Erityishuomionarvoiset vastaukset löytyivät kahdelta eri kirjastolta. Näistä toisessa työskenteli 14 henkilöä ja toisessa huikeat 27 henkilöä.

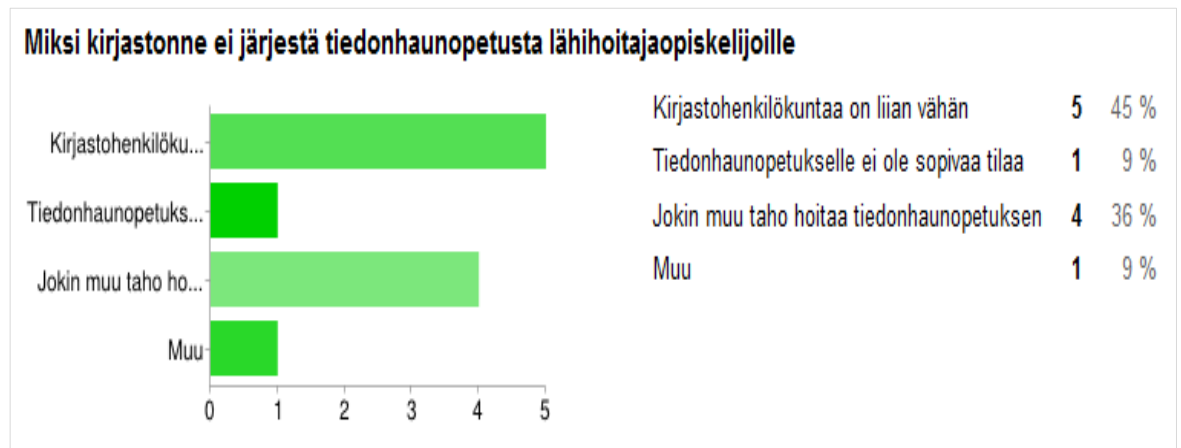
Selvitettäessä kirjastojen yhteistyökuvioita kävi ilmi, että yhteistoiminta on vähäistä.. 57 % kirjastoista ei tee yhteistyötä kaupunginkirjaston kanssa eikä 52 % myöskään korkeakoulukirjaston kanssa.

7.3 Tiedonhaun opetukseen liittyvät vastaukset

Lähihoitajaopiskelijoiden tiedonhaun opetus oli enimmäkseen sidottu opetussuunnitelmaan (70 %). Lähihoitajille tiedonhaun opetusta järjesti kuitenkin vain 65 % vastaajakirjastoista. Kysyttäessä miksi tiedonhaunopetusta ei lähihoitajille järjestetä, oli vastaajilla mahdollisuus valita useita eri vaihtoehtoja, jotka esittelen kuvios-

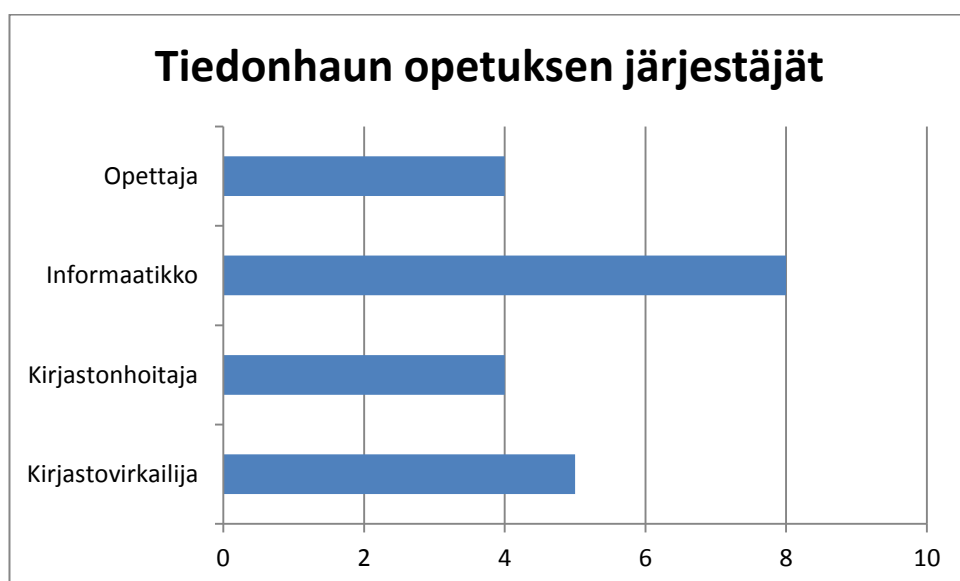
sa 1. Yleisimmäksi vastaukseksi nousi se, että kirjastohenkilökuntaa on liian vähän. Muu syy oli se, ettei opetuksesta makseta erikseen mitään.

Kuvio 1. Syyt miksi lähihoitajaopiskelijoille ei järjestetä tiedonhaun opetusta.

Vastaajilla oli mahdollisuus valita useita eri vaihtoehtoja kysyttäessä sitä mille vuosikursseille tiedonhaun opetus suunnataan. Kirjastoista 58 % järjesti tiedonhaunopetusta ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille, 13 % toiselle vuosikurssille ja 29 % myös kolmannen vuosikurssin opiskelijoille.

Esittelen tiedonhaun opetuksen järjestäjiä kuviossa 2. Tiedonhaun opetuksen järjestää yleisimmin informaattikko (53 %) ja harvemmin opettaja tai kirjastonhoitaja (27 %).

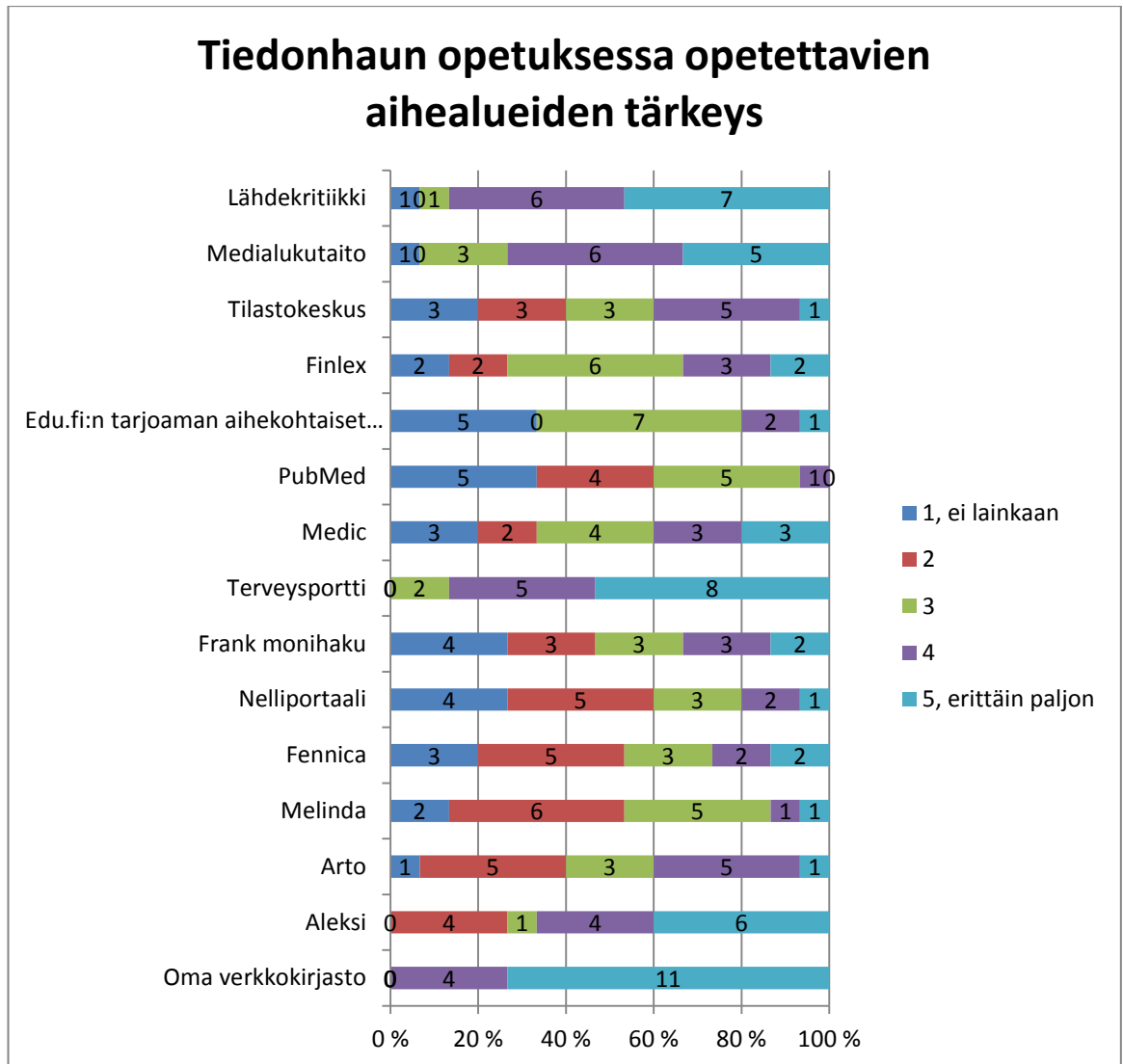
Kuvio 2. Tiedonhaun opetuksen järjestäjät.

Kysyttäessä mahdollisia muita tiedonhaun opetuksen järjestäjiä, nousi kolmessa vastauksessa esiin myös tietopalvelusihteeri. Yksi vastaajista oli myös itse ammatiltaan sekä opettaja että informaatikko.

73 % vastaajista teki yhteistyötä opettajien kanssa. Yleisimmin lähihoitajille suunnattu tiedonhaunopetus kesti 1–2 tuntia (40 %). Neljässä vastaajakirjastossa tiedonhaun opetukselle oli varattuna aikaa 3–5 tuntia (27 %) ja yhdessä kirjastossa alle tunti (7 %). Muina vaihtoehtoina ilmoitettiin 2x45 minuuttia kestävä opetus-tuokio sekä yhden kirjaston jopa 12-15 tuntia kestävä tiedonhaun opetuksen kesto-aika.

Tiedonhaunopetus oli 60 prosenttisesti sama siitä huolimatta suuntautuivatko lähihoitajaopiskelijat opintojensa kuluessa esimerkiksi lasten- ja nuorten hoitotyöhön, vanhus-, päihde- tai mielenterveystyöhön.

Kuviossa 3. näytetään tiedonhaun opetuksen aihealueiden tärkeyttä vastaajien kannalta. Taulukossa näkyvät lukumäärät kertovat kuinka monta henkilöä painotti arvoasteikon tuloksia omissa vastauksissaan. Kysyttäessä kuinka tärkeänä pidettiin erilaisten aihealueiden opettamista tiedonhaun opetuksen yhteydessä, oma verkkokirjasto nousi ehdottomasti yhdeksi suosituimmaksi vastaukseksi. 73 % vastaajista piti omaa verkkokirjastoa erittäin tärkeänä. Oma verkkokirjasto oli myös aihealueista ainoa sellainen, joka ei saanut valintoja taulukon alimmista arvoasteikoista ollenkaan. Toiseksi tärkeimmäksi opetuskohteeksi nousi Terveysportti. Tietokannoista myös lehtiviitetietokanta Aleksia pidettiin tärkeänä, 40 % vastaajista arvotti sen opettamisen erittäin tärkeänä. Myös lähdekritiikki ja medialukutaito nousivat tärkeysasteikolla esiin, vaikkakin yksi vastaajista oli sitä mieltä, että ne eivät ole lainkaan tärkeitä aihealueita.

Kuvio 3. Tiedonhaun opetuksessa opetettavien aihealueiden tärkeys

Eräs vastaajista kuvailee: ”Aleksin käsittely th-opetuksessa olisi minusta lähtökohdaisesti tärkeää (”4” asteikolla 1-5), mutta käytännössä vain näytän sitä hyvin pikaisesti, koska opistolla ei ole enää omaa Aleksin-lisenssiä. Lähihoitajaopiskelijat pääsevät Aleksiin (kaupunginkirjaston lisäksi) kirjautumalla yhteiskirjastossamme ammattikorkeakoulun koneille, mutta Aleksin etäkäyttötunnuksia heille ei ole enää saatavilla. Terveysportinkin käsittely olisi minusta tärkeää, mutta siihen ei käytännössä ole aikaa kirjasto-opetuksen yhteydessä. (Terveysportin lh-opiskelijat pääsevät kirjaston lisäksi kaikilta opiston koneilta, mutta eivät ulkopuolelta).”

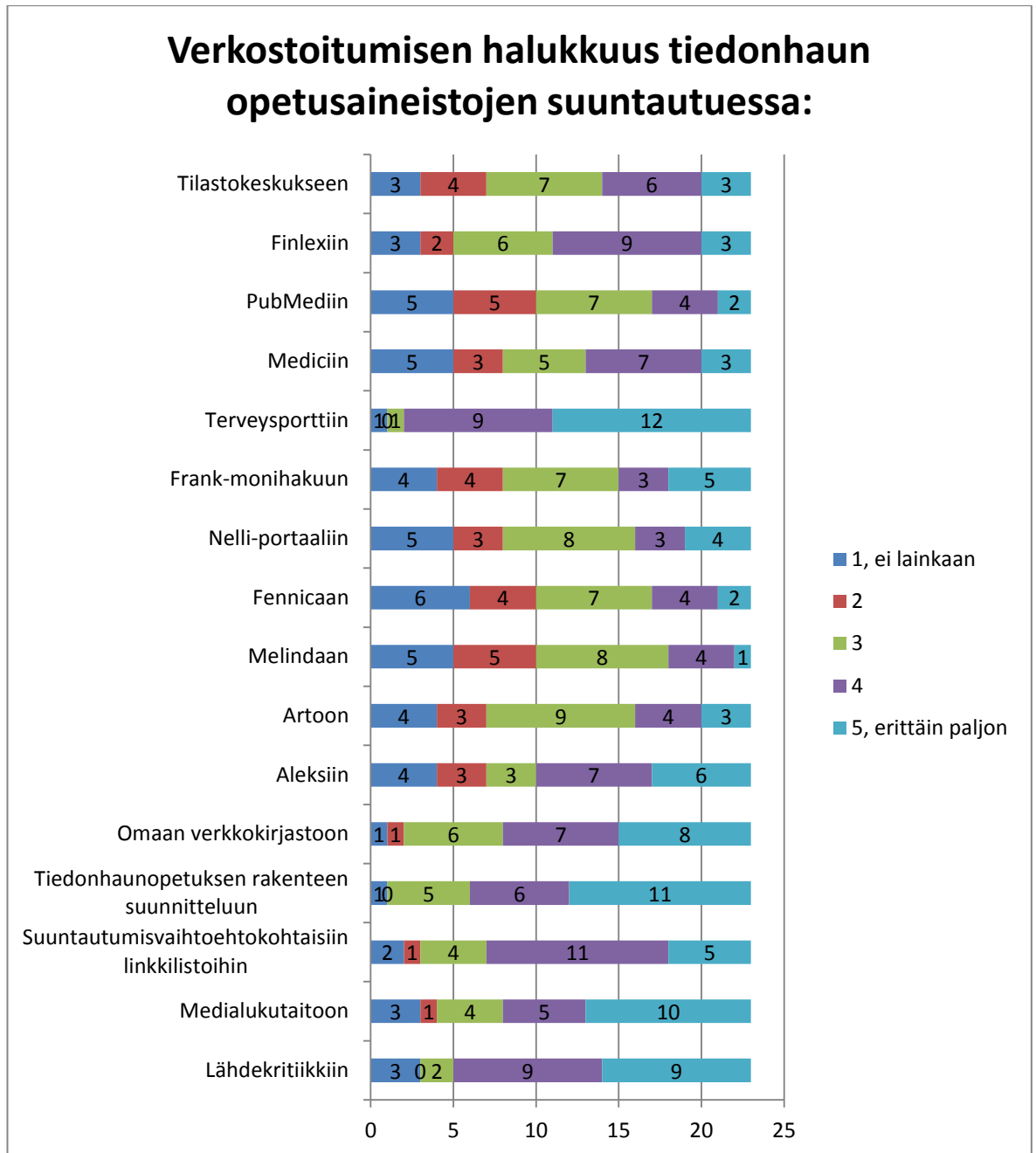
7.4 Ammattioppilaitoskirjastojen yhteistyöryhmäkyselyn tulokset

Vastaajista 61 % tunnisti Ammattioppilaitoskirjastojen yhteistyöryhmän. Esitän kuviossa 4 vastaajakirjastojen verkostoitumishalukkuutta tiedonhaunopetuksen erilaisissa aihealueissa. Jälleen taulukossa näkyvät lukumäärät kertovat, kuinka monta henkilöä painotti arvoasteikon tuloksia omissa vastauksissaan.

Tärkeimmäksi yhteistyönkohteeksi nousi tiedonhauntehtävien ja/tai esimerkkien mallien muodostamisesta Terveysporttiin. 48 % vastaajista haluaisi myös verkostoitua tiedonhaunopetuksen rakenteensuunnittelun tiimoilta. Tärkeimmät osa-alueet ovat yhtäläiset kuvion 3 tärkeimpien osa-alueiden kanssa.

Verkostoitumista arvostetaan vähiten seuraavissa: tiedonhauntehtävien ja/tai esimerkkien luonti Melindaan, Fennicaan, Nelli-portaaliin, PubMediin ja Tilastokeskukseen. Näistä vaihtoehdoista suurin prosentuaalinen ”ei lainkaan tärkeä”-vastaus kohdistui Fennicaa kohtaan (26 %).

Eräs vastaajista tarkentaa: ”Lähihoitajaopiskelijoiden opiskeluun mahdollisesti tarvittavia kirjastotietokantoja oli mielestäni liikaa. Meillä toisen asteen lähihoitajakoulutuksessa en näe tarpeelliseksi opettaa Fennicaa, Melindaa, Finlexiä ym. Kirjastotietokannoista riittää oma kirjastojärjestelmä ja lähialueen verkkokirjasto sekä Makupalat-linkkikirjasto. Tietokannoista riittää Terveysportti ja Aleksis. Kahteen tuntiin, mikä aiheeseen on varattu, ei paljon muuta mahdu ja sen vuoksi keskitytään olennaiseen. Nuorten koulutuksen lähihoitajaopiskelijat ovat nykyään niin lyhytjännitteisiä, että tekemäni opetuspaketti on aivan maksimi, mitä he pystyvät hyödyntämään.”

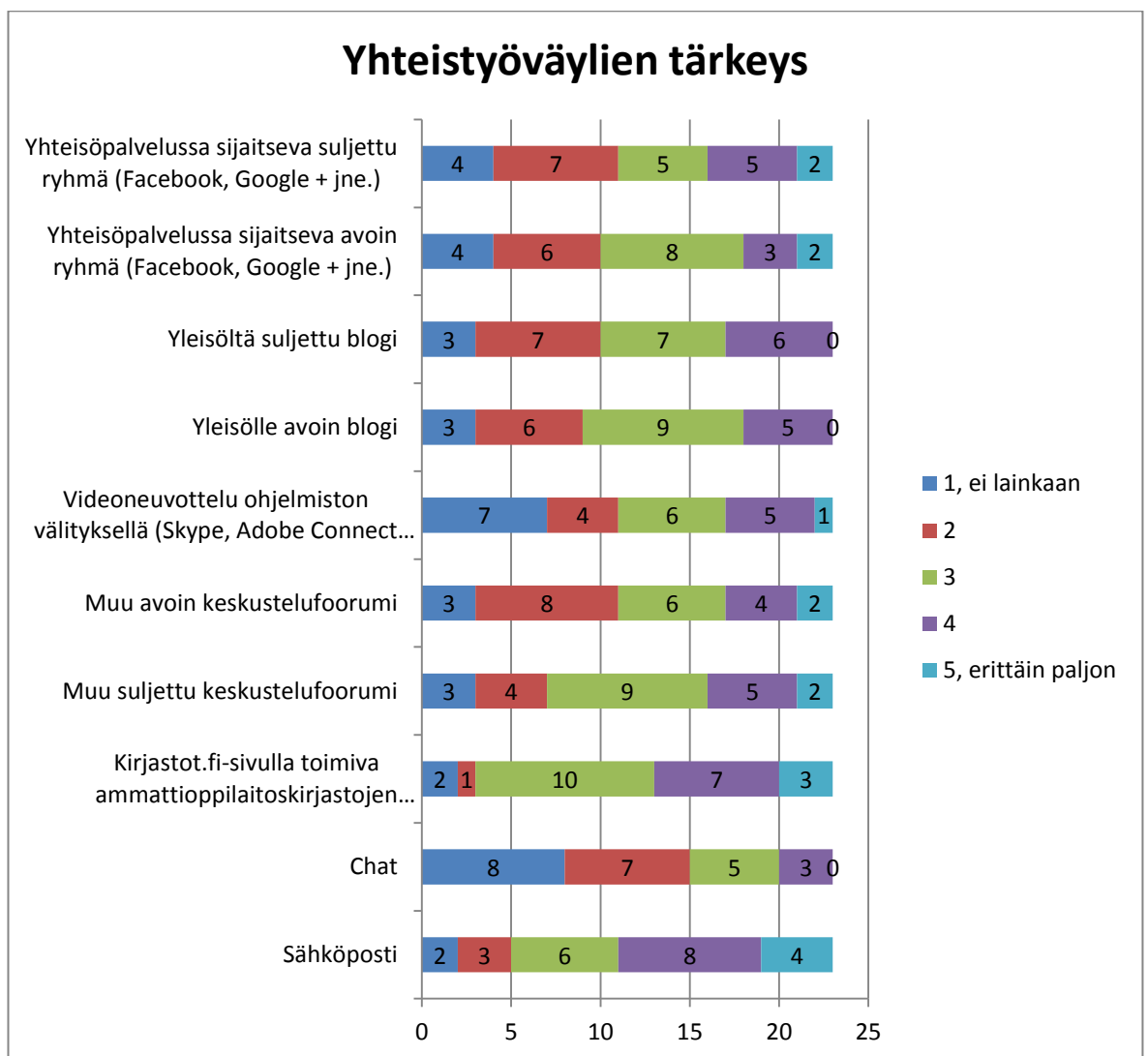

Kuvio 4. Kirjastojen verkostoitumisen halukkuus tiedonhaun opetusaineistoissa

Yhteistyöryhmän välistä verkostoitumista käsitellään kuviossa 5. Tässäkin taulukossa näkyvät lukumäärät kertovat kuinka monta henkilöä painotti arvoasteikon tuloksia omissa vastauksissaan.

Ammattioppilaitoskirjastojen verkostoituminen osoittautui 52 % mielestä erittäin tärkeäksi. Niin pedagogista kuin ammatillistakin tukea 43 % piti jokseenkin tärkeänä. Yhteistyöväylystä chat tai videoneuvotteluväline koettiin turhimmiksi. Vastaaajista 35 % ei pitänyt chatin käyttöä lainkaan tärkeänä. Yksikään vastaajista ei myös-

kään pitänyt sitä erittäin tärkeänä vaan tulokset jakautuivat arvoasteikolle 1–4.. Ainoastaan yksi henkilö olisi ollut erittäin kiinnostunut käyttämään videoneuvotte-
 lua yhtenä verkostoitumisen välineenä. 30 % vastaajista ei kuitenkaan pitänyt ky-
 seistä välinettä lainkaan tärkeänä verkostoitumisen kannalta. Keskustelufooru-
 meista suosituimmaksi vaihtoehdoksi nousi Kirjastot.fi:n sivulla oleva keskustelu-
 foorumi. Eräs vastaajista kertoo: ”Yhteistyöehdotukset olivat kaikki hyviä. tietopa-
 kettien/ tehtävien suunnittelussa olisi hyvä mukaan saada myös ao-opettajia. Val-
 miit materiaalit helpottaisivat tiedonhakuopetusta, mutta niiden tekemiseen ei tah-
 do löytyä aikaa.”

Kuvio 5. Yhteistyöväylien tärkeys

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

8.1 Tiedonhaun opetuksesta

Vastaajista 43 % oli yksinään järjestämässä oppilaitoksensa kirjastotoimintaa. Yhden henkilön panoksella tuotettava kirjastopalvelu ei voi kuitenkaan ylittää kovin järjestelmälliseen ja perustavanlaatuisen toimintaan vaan joistakin osa-alueista on pakko karsia toimintaa. Yksi vastaajista kuvailee oman kirjastonsa tilannetta näin: ”Olen koulutukseltani dipl.ins. + informaation jatkotutkinto + 4 vuotta töissä VTT:n tietopalvelussa ennen opettajan uraa. Nyt eläkkeellä ollessa olen edelleen hoitanut koulun kirjastoa kerran viikossa. Kyseessä on itsepalvelukirjasto opettajille, minä ja opettajat lainaamme kirjoja kuittisysteemillä myös oppilaille. Tiedonhaun opetus on nyt retuperällä. Lähihoitajille ei ole enää opetussuunnitelmassa tiedonhakua lainkaan, kaupan puolella on 1. ja 3. vuonna, mutta ko. opettajalla ei ole kirjastoalan tms. koulutusta, hän on tavallinen atk-opettaja. Kirjastonhoitokin loppuu ensi syksynä, kun jään kokonaan eläkkeelle. Kaikki jää ”herran haltuun”. Vaarana kirjastopalveluiden olemassa ololle ovatkin juuri eläkkeelle jäämiset tai muut pitemmät poissaolot. Monessa oppilaitoksessa ei kirjastohenkilökunnalle palkata sijaisia ollenkaan esimerkiksi sairauspoissaolojen yhteydessä.

Vastaajien kirjastoista 70 prosentissa oli lähihoitajaopiskelijoiden tiedonhaunopetus sidottu opetussuunnitelmaan. Koulukirjastoilla onkin mahdollisuus nostaa oppimisen laatua (Barrett, Eriksson, Gunnarsson Contassot, Lansfjord ja Wiklund 2010, 14). Vaikuttaakseen opiskelijoiden oppimiseen tulee kirjaston olla mukana opetuksessa ja parhaiten ammattioppilaitoskirjastoissa se onnistuu saamalla sitoutettua kirjastopalvelut opetussuunnitelmaan. Mitä tiukemmat raamit opetussuunnitelma luo tiedonhaun opetuksen suhteen, sitä varmempaa on, että opiskelijat saavat tasapuoleisesti opetuksesta parhaimman hyödyn. Tulisi myös miettiä sitä kannattaako tiedonhaun opetuksen olla samanlainen kaikille siitä huolimatta suuntatuvatko opiskelijat esimerkiksi lasten ja nuorten hoitotyöhön vai vanhustyöhön. Kun opetus sisältää niitä aiheita, mitä opiskelijat ammattitunneilla opiskelevat, saavat he opetuksesta suuremman hyödyn. Opetussuunnitelmaan sidottu opetus ei kuitenkaan välttämättä ole perusta sille, että asia hoidettaisiin kunnialla läpi.

Asiaa kuvailee eräs vastaajista näin: ”Pari vuotta sitten opistomme lähihoitajaryhmien kirjasto-opetus sidottiin opetussuunnitelmaan, periaatteessa pakolliseksi osaksi orientaatiojakson TVT-kurssia. Käytännössä pakollisuus ei ole kuitenkaan aukotonta. Olen käynyt neuvotteluja uudelleenjärjestelystä, jotta opetukseni voisi jakaa pedagogisesti mielekkäämmin lyhyeen kirjastoesittelyyn orientaatiossa ja varsinaiseen tiedonhankintaopetukseen myöhemmin ensimmäisenä lukukautena - sekä tulevaisuudessa mahdollisesti tämän lisäksi viimeisenä lukuvuonna pidettävään th-taitoja syventävään opetukseen tai työpajaan. Tätä vaikuttaa kuitenkin olevan vaikea sitoa tiettyihin kursseihin.”

Lähihoitajien tiedonhaun opetus asettuu ajallisesti yleisimmin niin opintojen alkuun kuin loppuunkin. 58 prosenttia järjesti tiedonhaun opetusta ensimmäiselle vuosikurssille ja 29 prosenttia kolmannelle vuosikurssille. Onkin loogista, että opintojen alussa opetetaan tiedonhaun hyvät käytännöt ja niitä hiotaan kolmannen vuosikurssin aikana opinnäytetöiden kirjoittamista silmällä pitäen. Toisen asteen opiskelijoiden koulutehtävät ovatkin yleensä siten suunnattuja, että ne vaativat itsenäistä tiedonhankintaa (Sinko 2005, 28). Opiskelijan tulisi myös osata arvioida valitsemiin lähteitä kriittisesti ja käyttää niitä hyödykseen eettisten periaatteiden mukaisesti. Tämänkin ikäiset opiskelijat tarvitsevat hyvän oppimisympäristön sekä ohjasta tiedonhankintakäytännöissä. On myös tärkeää, että opiskelijoilla on pääsy mahdollisimman laajan tiedon äärelle (Barrett ym. 2010, 13-14). Monimuotoinen tiedonsaanti kannustaa opiskelijoita pohtimaan ja refleктоimaan omia ajatuksiaan. Koulun tehtävä on tarjota reittejä niin painettuihin kuin sähköisiin materiaaleihin ja juuri tässä asemassa koulukirjaston rooli korostuu. Ekstrandin ja Seebassin (2009, 85) mukaan kun opiskelijoille opetetaan tiedon käyttöä, itsenäistä työskentelyä, ongelmanratkaisutaitoja sekä kriittistä ajattelua, parannetaan opiskelijoiden mahdollisuuksia kirjoittaa parempia raportteja ja muita koulutöitä. Tältä pohjalta tiedonhaun opetus erilaisine osa-alueineen nousee koko oppilaitosta hyödyttäväksi prosessiksi.

Yleisimmin tiedonhaun opetus kestää 1–2 tuntia. Tärkeimmäksi opintokokonaisuudeksi näissä tiedonhaunopetustilanteissa nousee oman verkkokirjaston merkitys. 73 prosenttia vastaajista pitikin sen esittelyä erittäin tärkeänä tehtävänä. Oman verkkokirjaston jälkeen suosituimmat aihealueet olivat tietokannoista Aleksis

ja Terveysportti sekä yleisemmistä aihealueista lähdekritiikki ja medialukutaito. Flöögin (2004, 93) mukaan opetusta suunnitellessa kannattaakin ottaa huomioon se, mitä opiskelijat jo osaavat. Tärkeää olisi myös sijoittaa tiedonhaun opetus johonkin opiskelijoita koskettavaan aiheeseen. Lähihoitajien ollessa kyseessä juuri Terveysportti on tärkeä tiedonlähde oman verkkokirjaston jälkeen. Yhdessä tai kahdessa tunnissa ei saavuteta kuitenkaan kuin pieni pintaraapaisu käsiteltävistä aihekokonaisuuksista. Jo oman verkkokirjaston opettelu saattaa viedä huomattavankin suuren osan ajasta. Haasteelliseksi työn tekeekin se, että opetustuokio saataisiin suunnitelluksi kuitenkin opiskelijoiden tarpeiden näkökulmasta käsin ja suhteutettua ajan sen jälkeen siihen. Harvassa on kuitenkaan sellaiset tilanteet, joissa näin voitaisiin toimia. Osa vastaajista kommentoi erillisesti tiedonhaun opetustuokion rajallisuutta ja sitä kuinka opetussuunnitelmasta huolimatta opetustuokioille ei järjesty aikaa.

Torrasin ja Pemmer Sætren (2008, 39-40) mukaan opetuksen alussa ei kannata yrittää ehtiä opettaa kaikkea yhdellä kertaa. Kaikelle tiedolle ei välttämättä ole edes vielä siinä yhteydessä tarvetta. Tietoja voidaan syventää erilaisten ajanjaksojen kohtina. Kyselyssä kävikin ilmi, että tiedonhaunopetusta järjestetään myös muilla vuosikursseilla kuin vain ensimmäisellä. Tämä mahdollistaa sen, että esimerkiksi opinnäytetöiden tekijät saavat mahdollisuuden oppia syvempiä tiedonhankintataitoja ennen oman työnsä toteuttamista.

Vastaajista 73 prosenttia teki tiedonhaunopetuksessa yhteistyötä opettajien kanssa. Kun tehdään yhteistyötä opettajien kanssa, on mahdollista hyödyntää molempien osapuolien ammatillista osaamista. Koska kirjaston järjestämät tiedonhaunopetukset ovat ajallisesti rajallisia, voisi ajatella, että ehkä valjastamalla opettajia paremmin mukaan, voitaisiin yhdessä toteuttaa jokin laajempikin tiedonhaunopetuksen kokonaisuus. Opetushenkilökuntaa kannattaa hyödyntää, varsinkin silloin, kun kirjaston resurssit henkilöstömäärineen eivät riitä tarpeeksi kattavan tiedonhaunopetuksen luomiseen.

Yhteistyö opettajien kanssa ei välttämättä kuitenkaan aina järjesty täysin ongelmitta. Koulukirjastot kuuluvatkin oppilaitosten sosiaaliseen kulttuuriin (Limberg ym. 2002, 132-133). Kirjastossa käyminen koetaan vapaaehtoisena ja opiskelijat ovat halukkaita löytämään kaipaamaansa aiheeseen liittyvää informaatiota. Siksi opis-

kelijoiden suhtautuminen kirjastoon saattaa poiketa suhtautumisesta opettajaan. Tämä eroavaisuus saattaa aiheuttaa sitä, että yhteistyö koetaan hankalana ja kommunikaatio on vaikeaa. Tästä huolimatta opettajien yhteistyömahdollisuuksia kannattaa vaalia (Lauronen 2005, 83). Koska opettajilla vahva on oman alansa sisällöllinen tuntemus, heitä kannattaa hyödyntää pedagogisten tilanteiden lisäksi myös ajankohtaisen kokoelman ylläpitämisessä.

8.2 Ammattioppilaitoskirjastojen yhteistyöryhmän hyödyllisyydestä

Tutkimuksessa ilmeni se, että suurimmassa osassa ammattioppilaitoskirjastoista työtä tehdään yhdessä toimipisteessä yhden henkilön työvoimalla. Yhteistyötä ei välttämättä ole myöskään luotu alueen muihin kirjastoihin, joten mielestäni tässä korostuu oman ammatillisen kentän yhteistyöverkoston tärkeys. Olisi tärkeää, että omalla koulutuskentällä olisi mahdollista saada tukea siten, ettei työhön tarvitse jäädä yksin.

Yhteistyötä toivottiin erityisesti lähdekritiikin ja medialukutaidon tietopakettien laadintaan kuin myös tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien luontia varten omaan verkkokirjastoon, Aleksiin ja Terveysporttiin. Tuloksissa ei yllätä se, että osa-alueiden yhtäläisyys on silmiinpistävä siinä mitä niistä arvotetaan myös tärkeiksi tiedonhaunopetuksen osasiksi.

Tutkimuksesta ilmeni myös se, että yleistä tukea tiedonhaunopetuksen rakenteen suunnitteluun toivotaan samoin kuin pedagogista kuin ammatillistakin tukea työtehtävien äärelle. Yhteistyöväylystä sähköposti koettiin mielekkäämpänä yhteydenpidon muotona. Sähköpostin äärellä ollaan usein lähes koko työpaikalla vietettävä työaika, joten on loogistakin, että sen merkitys korostuu. Suuren ihmismäärän yhteydenpitovälineenä sähköposti on mielestäni kuitenkin kankea. Osa keskustelijoista osallistuu aiheisiin aktiivisesti, toiset taas vähemmän. Jokainen sähköpostiryhmään kuuluva saa kaikki kyseisen ryhmän sisällä toimitetut viestit ja täten jos keskustelu on aktiivista, voi sen seuraaminen olla haasteellista. Keskittyen kokonaisarvioimaan arvoasteikon kohtia 3-5, Kirjastot.fi:n verkkosivuilla sijaitseva ammattioppilaitoskirjastojen keskustelufoorumi nousee yhteistyöväylyksi suosituimmaksi välineeksi. Kyseinen keskustelufoorumi on kaikille avoin, vaikkakin kohde-

ryhmä on kohdennettuna pääalueen otsikoinneissa. Keskustelufoorumi on ollut käytössä vuodesta 2008 alkaen, mutta keskustelu ei siellä silti ole kovinkaan vilkasta. Suunnitellessa mahdollisia jatkotoimenpiteitä yhteistyöväylille, tulisikin miettiä miten kirjastojen henkilökuntia saataisiin aktivoitettua käyttämään tätä jo olemassa olevaa väylää paremmin.

LÄHTEET.

Ammatillisen koulutuksen laki: 21.8.1998/630

Ammattioppilaitoskirjastotyöryhmä. [Verkkosivu]. Sivustolla Kirjastot.fi. [Viitattu 19.5.2013]. Saatavilla:
<http://www.kirjastot.fi/kirjastoala/ammattioppilaitoskirjastot/kirjastoryhma/>

Asikainen, I. 2009. Informaatiolukutaitoa kirjastosta. Teoksessa: S. Verho (toim.) Mediakasvatus kirjastossa. Helsinki: BTJ Finland, 27-44.

Barrett, H., Eriksson, B., Gunnarsson Contassot, M., Lansfjord, M. & Wiklund, U. 2010. Skolbibliotekets möjligheter: Från förskola till gymnasium. Lund: BTJ Förlag.

Ekstrand, B. & Seebass, G. 2009. Integrativ informationskompetens Diskursöverbryggande samarbet mellan akademi och bibliotek. Teoksessa: B. Hansson & A. Lyngfelt (toim.) Pedagogiskt arbete i teori och praktik: Om bibliotekets roll för studenters och doktoranders lärande. Lund: BTJ Sverige, 83-101.

Enochsson, A. 2004. Söka, hitta och kritiskt granska. Teoksessa: M. Ullström (toim.) Sök för att lära: Om lärande, informationssökning och bibliotek. Lund: Bibliotekstjänst, 69-83.

Flöög, E-M. 2004. Att utveckla studerandes informationskompetens. Teoksessa: M. Ullström (toim.) Sök för att lära: Om lärande, informationssökning och bibliotek. Lund: Bibliotekstjänst, 85-98.

Folkesson, L. 2004. Samspel mellan lärare och skolbibliotekarier. Teoksessa: M. Ullström (toim.) Sök för att lära: Om lärande, informationssökning och bibliotek. Lund: Bibliotekstjänst, 101-116.

Hansson, B. 2009. Handledning: -ett biblioteksperspektiv. Teoksessa: B. Hansson & A. Lyngfelt (toim.) Pedagogiskt arbete i teori och praktik: Om bibliotekets roll för studenters och doktoranders lärande. Lund: BTJ Sverige, 155-176.

Hell, M. 2008. Utveckla skolbiblioteket!: Att starta och driva en bra verksamhet. Lund: BTJ Förlag.

Hirvimäki, E. 2005. Näkökulmia koulukirjastonhoitajan työhön. Teoksessa: L. Niinikangas (toim.) Koulukirjastonhoidon opas. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 66-70.

Kiili, C. 2008. Internet lukiolaisten tiedonlähteenä tapausesimerkkejä hyvin ja heikosti onnistuneista tiedonhakijoista. Teoksessa: E. Sormunen & E. Poikela

- (toim.) Informaatio, informaatiolukutaito ja oppiminen. Tampere: Tampere University Press, 227-251.
- Kiili, C. 2012. Online reading as an individual and social practice. [Verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja. [Viitattu 20.5.2013]. Saatavana: <http://dissertations.jyu.fi/studeduc/9789513947958.pdf>
- Kurttila-Matero, E. 2005. Tutkimus tukee koulukirjaston kehittäjää. Teoksessa: L. Niinikangas (toim.) Koulukirjastonhoidon opas. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 48-55.
- LaGuardia, C. & Oka, C. K. 2000. Becoming a library teacher. New York: Neal-Schuman.
- Lauronen, K. 2005. Koulukirjastokokoelman hoito. Teoksessa: L. Niinikangas (toim.) Koulukirjastonhoidon opas. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 71-88.
- Limberg, L., Hultgren, F., Jarneving, B. 2002. Informationssökning och lärande: - en forskningsöversikt. Stockholm: Skolverket.
- Perusopetuslaki: 21.8.1998/628
- Poikela, E. 2008. Miten informaatio muuntuu osaamiseksi? Teoksessa: E. Sormunen & E. Poikela (toim.) Informaatio, informaatiolukutaito ja oppiminen. Tampere: Tampere University Press, 56-82.
- Sallmén, P. 2009. Mediakasvatusta vai mediasivistystä kirjastosta? Teoksessa: S. Verho (toim.) Mediakasvatus kirjastossa. Helsinki: BTJ Finland, 9-26.
- Rimsten, O. 2009. Utbildning i samverkan: -ett lärarperspektiv. Teoksessa: B. Hansson & A. Lyngfelt (toim.) Pedagogiskt arbete i teori och praktik: Om bibliotekets roll för studenters och doktoranders lärande. Lund: BTJ Sverige, 45-56.
- Salonen, T. 2005. Aihekokonaisuudet ja opettajien yhteistyö tiedonhallintataitojen opiskelussa. Teoksessa: L. Niinikangas (toim.) Koulukirjastonhoidon opas. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 141-148.
- Sinko, P. 2005 Koulukirjaston pedagoginen perusta. Teoksessa: L. Niinikangas (toim.) Koulukirjastonhoidon opas. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 19-36.
- Sormunen, E. & Poikela, E. 2008. Informaatiolukutaito ja oppiminen. Teoksessa: E. Sormunen & E. Poikela (toim.) Informaatio, informaatiolukutaito ja oppiminen. Tampere: Tampere University Press, 9-30.

- Stigmar, M. 2004. Om lärande med datorer. Teoksessa: M. Ullström (toim.) Sök för att lära: Om lärande, informationssökning och bibliotek. Lund: Bibliotekstjänst, 57-66.
- Stribe, B. 2007. Skolbibliotek: -en pedagogisk resurs i undervisningen. Lund: BTJ Förlag.
- Torras, M-C. & Pemmer Sætre, T. 2008. Information literacy education: A process approach: Professionalising the pedagogical role of academic libraries. Oxford: Chandos.
- Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg, M. 2011. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos ja Opettajankoulutuslaitos.
- Unescon koulukirjastojulistus. 2001. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: Suomen Unescomikunta. [Viitattu 19.5.2013]. Saatavana: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kansainvaeliset_asiat/kansainvaeliset_jaerjestoet/unesco/sopimukset/Liitteet/unescon_kirjastojulistukset.pdf
- Ögland, M. 2004. Biblioteket – Mitt i skolutvecklingen. Teoksessa: M. Ullström (toim.) Sök för att lära: Om lärande, informationssökning och bibliotek. Lund: Bibliotekstjänst, 119-128.

LIITTEET

LIITE 1 Kyselylomake

Kysely lähihoitajien tiedonhaunopetuksesta ammattioppilaitoskirjastoissa

Sukupuoli *

- Mies
- Nainen

Ikä *

- 18-20
- 21-25
- 26-30
- 31-35
- 36-40
- 41-45
- 46-50
- 51-55
- 56-60
- 61-65
- 66-70

Ammattinimikkeesi *

Oppilaitos sijaitsee *

- alle 50 000 asukkaan kunnassa

- 50 0001-100 000 asukkaan kunnassa
- 100 001-150 000 asukkaan kunnassa
- 150 001-200 000 asukkaan kunnassa
- yli 200 000 asukkaan kunnassa

Opiskelijoiden määrä koko oppilaitoksessa *

- alle 1000
- 1001-2000
- 2001-3000
- 3001-4000
- yli 4000

Kirjaston toimipisteiden lukumäärä *

- 1
- 2-3
- Muu:

Kirjastohenkilökunnan määrä *

- 1
- 2-4
- 5-7
- 8-10
- Muu:

Onko kirjasto yhteistyössä *

Kyllä

Ei

kaupunginkirjaston kanssa

korkeakoulukirjaston kanssa

tai jonkun muun kirjaston kanssa, minkä:

Onko lähihoitajaopiskelijoiden tiedonhaunopetus sidottu opetussuunnitelmaan? *

- Kyllä
- Ei

Järjestääkö kirjastonne tiedonhaunopetusta lähihoitajaopiskelijoille? *

Miksi kirjastonne ei järjestä tiedonhaunopetusta lähihoitajaopiskelijoille *Voit valita useita vaihtoehtoja

- Kirjastohenkilökuntaa on liian vähän
- Tiedonhaunopetukselle ei ole sopivaa tilaa
- Jokin muu taho hoitaa tiedonhaunopetuksen
- Muu:

1.1 Lähihoitajaopiskelijoiden tiedonhaunopetuksesta

Mille vuosikurssille tiedonhaunopetusta järjestetään *Voit valita useita vaihtoehtoja

- 1
- 2
- 3

Kuka tiedonhaunopetuksen järjestää *

Kyllä

Ei

Kirjastovirkailija

	Kyllä	Ei
Kirjastonhoitaja	☐	☐
Informaatikko	☐	☐
Opettaja	☐	☐

Jos tiedonhaunopetuksen järjestää jokin muu henkilö tai taho, voit ilmoittaa sen tässä:

Tehdäänkö asian tiimoilta opettajien kanssa yhteistyötä *

- Kyllä
- Ei

Kuinka kauan tiedonhaunopetus kestää *

- alle tunnin
- 1-2 tuntia
- 3-5 tuntia
- Muu:

Onko tiedonhaunopetus kaikille ryhmille sama siitä huolimatta minkä suuntautumisvaihtoehdon opiskelijoista on kyse? *

- Kyllä
- Ei

1.2 Kuinka tärkeänä pidät seuraavien osa-alueiden käsittelyä tiedonhaunopetuksen yhteydessä?

Oma verkkokirjasto *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Alexi *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Arto *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Melinda *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Fennica *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Nelli-portaali *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Frank-monihaku *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Terveysportti *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Medic *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

PubMed *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Edu.fi:n tarjoaman aihekohtaiset verkkomateriaalit *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Finlex

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tilastokeskus *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Medialukutaito *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Lähdekritiikki *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

1.3 Ammattioppilaitoskirjastojen yhteistyöryhmästä

Onko Ammattioppilaitoskirjastojen yhteistyöryhmä sinulle tuttu? *

- Kyllä
- Ei

1.4 Kuinka tärkeänä pitäisit seuraavien asioiden tiimoilta yhteistyötä AMOL-yhteistyöryhmän kanssa?

Lähdekritiikin tietopaketin laadinta *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Medialukutaidon tietopaketin laadinta *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Suuntautumisvaihtoehtokohtaisten vinkkilistojen laadinta *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen rakenteen suunnittelu *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien suunnittelu omaan verkkokirjastoon *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien suunnittelu Aleksiin *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien suunnittelu Artoon *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien suunnittelu Melindaan *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien suunnittelu Fennicaan *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien suunnittelu Nelli-portaaliin *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien suunnittelu Frank-monihakuun *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien suunnittelu Terveysporttiin *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien suunnittelu Mediciin *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien suunnittelu PubMediin *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien suunnittelu Finlexiin *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Tiedonhaunopetuksen tehtävien ja/tai esimerkkien suunnittelu Tilastokeskukseen *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

1.5 Entä kuinka tärkeänä pitäisit AMOL-yhteistyöryhmän tukea seuraavissa asioissa:

Pedagoginen tuki *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Ammatillinen tuki *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Verkostoituminen *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

1.6 Kuinka tärkeänä pitäisit seuraavia yhteistyöväyliä muiden AMOL-kirjastojen kanssa?

Sähköposti *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Chat *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Kirjastot.fi-sivulla toimiva ammattioppilaitoskirjastojen keskustelufoorumi *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Muu suljettu keskustelufoorumi *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Muu avoin keskustelufoorumi *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Videoneuvottelu ohjelmiston välityksellä (Skype, Adobe Connect Pro jne.) *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Yleisölle avoin blogi *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Yleisöltä suljettu blogi *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Yhteisöpalvelussa sijaitseva avoin ryhmä (Facebook, Google + jne.) *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Yhteisöpalvelussa sijaitseva suljettu ryhmä (Facebook, Google + jne.) *

1 2 3 4 5

Ei lainkaan   Erittäin paljon

Kommentoitavaa tai palautetta kyselystä:

A large, empty rectangular text input field with a thin black border. On the right side, there is a vertical scroll bar with a shaded track and a small rectangular slider. At the bottom left and bottom right corners, there are small square buttons with left and right arrow symbols, respectively, for horizontal scrolling.